

ВІЦЕБСКАЯ АБЛАСНАЯ БІБЛІЯТЭКА ІМЯ У.І. ЛЕНІНА
ЗА 2019 ГОД

*Камендантэва В.М., намеснік дырэктара па
бібліятэчнай рабоце Віцебскай абласной
бібліятэкі імя У.І. Леніна*

Асноўнымі задачамі Віцебскай абласной бібліятэкі імя У.І. Леніна на 2019 год сталі максімальна поўнае забеспячэнне інфармацыйных запытаў карыстальнікаў, інфармацыйная падтрымка мерапрыемстваў, якія былі запланаваны для правядзення ў вобласці ў рамках святкавання 75-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і Года малой радзімы, далучэнне карыстальнікаў да найлепшых узораў беларускай кніжнай спадчыны, творчасці дзеячаў беларускай і замежнай літаратуры, культуры, мастацтва – юбіляраў 2019 года, арганізацыя і правядзенне навуковых і сацыякультурных мерапрыемстваў да 90-годдзя Віцебскай абласной бібліятэкі, развіццё новых сэрвісаў абслугоўвання карыстальнікаў і дасягненне асноўных запланаваных паказчыкаў работы бібліятэкі.

У 2019 годзе аддзелаў абслугоўвання бібліятэкі абслужана 43 774 карыстальнікі пры плане 43550 (100,5 % да плана). З агульнай колькасці непасрэдных чытачоў дзеці ва ўзросце да 15 гадоў склалі 6472.

Карыстальнікам за справаздачны год выдана 856934 экз. бібліятэчных дакументаў (102 % да запланаванага). Колькасць наведванняў склала 2050005 (264,2 % да плана). У справаздачным годзе колькасць віртуальных наведванняў на афіцыйны сайт бібліятэкі, на якім размешчаны значныя ўласныя бібліятэчныя рэсурсы (электронны каталог, базы даных, электронныя версіі друкаваных выданняў), склала 1846213 наведванняў.

У мінулым годзе бібліятэкай абслугоўвалася больш за 100 чалавек з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі, з якіх 25 – інваліды па зроку. Нестандартнымі формамі абслугоўвання было ахоплены 10 чалавек, якія карысталіся спецыялізаванымі выданнямі, надрукаванымі шрыфтам Брайля. У 2019 годзе дадзеных выданняў паступіла 22 экз.

Праз сістэму МБА абслугоўвалася 279 абанентаў (158 індывідуальных і 121 калектыўны). З фонду бібліятэкі абанентам было выдана 235 экз. дакументаў, атрымана з іншых бібліятэк – 247 экз.

Чытальнасць па бібліятэцы склала 19,6 (19,3 у 2018 г.); наведвальнасць – 4,7 (4,6 у 2018 г.); абарачальнасць фонду – 1,2 (1,2 у 2018 г.).

У 2019 годзе ў бібліятэцы працавала 106 бібліятэчных спецыялістаў. З 70 супрацоўнікаў аддзелаў абслугоўвання 53 бібліятэчныя работнікі былі заняты непасрэдна абслугоўваннем чытачоў. Нагрузка на аднаго бібліятэкара склала ў сярэднім па чытачах – 912 чалавек (пры норме 700), па дакументавыдачы – 18427 экз. (пры норме 10000).

У мінулым годзе на камплектаванне бібліятэчнага фонду зрасходавана 185,1 тыс. рублёў бюджэтных сродкаў. У тым ліку: на набыццё бібліятэчных дакументаў (кніг, брашур, нот, выяўленчых і аўдыявізуальных дакументаў) – 64 тыс. руб., на перыядычныя выданні – 120,4 тыс. руб., на набыццё электронных інфармацыйных рэсурсаў і праў доступу да іх – 0,7 тыс. руб.

Усяго ў фонд бібліятэкі паступіла 11248 экз. дакументаў. У тым ліку набыта за бюджэтныя сродкі – 9447 экз. дакументаў, за пазабюджэтныя – 141 экз. Пазабюджэтныя выдаткі на набыццё літаратуры склалі 2,2 тыс. руб. Паказчык ад агульнага бюджэту на камплектаванне склаў 12,3 % (у 2018 годзе – 12,0 %).

У 2019 годзе бібліятэка выпісвала 505 найменняў перыядычных выданняў, набыта сацыяльна значных выданняў 371 экз. на суму 6,9 тыс. рублёў, агучаных дакументаў – 133 экз. на суму 1,8 тыс. рублёў. У дар атрымана 1382 экз. дакументаў. На канец справаздачнага года фонд бібліятэкі склаў 690035 экз. У параўнанні з 2018 годам ён зменшыўся на 1289 адзінкі.

29 студзеня 2019 года паміж Віцебскай абласной бібліятэкай і Нацыянальнай бібліятэкай Беларусі было падпісана Пагадненне аб супрацоўніцтве, прадметам якога стала сумесная дзейнасць па фарміраванні, вядзенні і выкарыстанні карпаратыўнага інфармацыйнага рэсурса Рэгіянальнага зводнага электроннага каталога бібліятэк Віцебскай вобласці (РЗЭК), які павінен стаць складаючай часткай Зводнага электроннага каталога бібліятэк Беларусі (ЗЭК ББ). На працягу года да праекта далучыліся Віцебская і Наваполацкая цэнтралізаваныя гарадскія бібліятэчныя сістэмы. На канец справаздачнага перыяду колькасць бібліяграфічных запісаў у РЗЭК Віцебскай вобласці перавысіла 518 тыс.

Электронны каталог Віцебскай абласной бібліятэкі складаецца з 8 бібліяграфічных БД, за справаздачны год ён папоўніўся на 44351 запіс. Генерыруецца 8 камбінаваных БД пераважна краязнаўчай тэматыкі.

Найбольш значныя сацыякультурныя мерапрыемствы былі накіраваны на распаўсюджанне краязнаўчых ведаў і папулярызацыю творчасці дзеячаў літаратуры і мастацтва Віцебшчыны. Знакавым мерапрыемствам для бібліятэкі стала адкрыццё абноўленага аддзела краязнаўчай літаратуры і бібліяграфіі, якое адбылося 24 кастрычніка і прайшло ў рамках святкавання 90-гадовага юбілею бібліятэкі. У адпаведнасці са святочнай праграмай адбылася прэзентацыя праекта таймераграфіі Віктара Барысенкава «Горад Марка Шагала» і прэзентацыя кнігі Людмілы Вакар «Забава: народная цацка і лялька Віцебшчыны». У гэты ж дзень у Віцебскім абласным Палацы дзяцей і моладзі прайшоў урачысты юбілейны вечар бібліятэкі.

2019 год быў адзначаны шэрагам сацыякультурных мерапрыемстваў, прысвечаных гісторыі Віцебска. Так, з верасня 2016 года на базе бібліятэкі арганізаваны курсы «Віцебск: рэальная і папулярная гісторыя роднага горада», работа якіх працягвалася і ў 2019 годзе. За справаздачны перыяд увазе слухачоў курсаў было прадстаўлена 18 лекцый, відэаверсіі якіх размешчаны на афіцыйным сайце бібліятэкі. У 2020 годзе плануецца працяг навучальнага курса. У сакавіку быў распачаты новы краязнаўчы асветніцкі праект «Па старонках “Віцебскіх сшыткаў” з Людмілай Хмяльніцкай».

Традыцыйна тэме Вялікай Айчыннай вайны прысвячаецца шмат разнастайных бібліятэчных мерапрыемстваў. Цэнтральнымі сацыякультурнымі падзеямі мінулага года сталі тыя з іх, што былі падрыхтаваны да 75-годдзя вызвалення Віцебскай вобласці ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Так, 23 красавіка ў бібліятэцы адбыўся тэматычны вечар «Каб памяталі...», прысвечаны памяці вязняў канцлагераў і гета, які прайшоў пад дэвізам «Беларусь памятае», а 25 чэрвеня шырокай грамадскасці была прадстаўлена кніга Аркадзя Падліпскага «Віцебск! У него своя, особая історыя вызвалення».

Справаздачны год быў адзначаны актыўнай выставачнай дзейнасцю. На працягу года ў бібліятэцы і за яе межамі экспанавалася звыш 120 бібліятэчных выстаў краязнаўчай тэматыкі.

На працягу 2019 года мэтанакіравана праводзілася работа па далучэнні карыстальнікаў да вывучэння нацыянальнай гісторыі, культуры, літаратуры. Буйнымі сацыякультурнымі мерапрыемствамі ў мінулым годзе былі адзначаны юбілейныя даты класікаў і сучаснікаў беларускай літаратуры. Так, 19 чэрвеня ў бібліятэцы адбылася літаратурная вечарына «Я перад вамі з памяццю сваёй...», прысвечаная 95-годдзю з дня нараджэння народнага пісьменніка Беларусі Васіля Быкава.

Мінулы год парадаваў прыхільнікаў беларускага слова сустрэчамі з мінскімі творцамі. Так, 13 сакавіка адбылася сустрэча з галоўным рэдактарам выдавецтва «Мастацкая літаратура» паэтам, празаікам Віктарам Шніпам, а 15 снежня – з паэтам, перакладчыкам, эсэістам Алесем Разанавым.

Асабліва ўвага ў 2019 годзе надавалася папулярызацыі творчасці віцебскіх аўтараў: Тамары Красновай-Гусачэнкі, Людмілы Сіманёнак, Франца Сіўко, Міхаіла Рубіна, Аляксандра Пішчыка, Вольгі Маслюковай і інш.

На працягу года ў бібліятэцы праводзіліся мерапрыемствы, накіраваныя на папулярызацыю літаратуры па мастацтве, у дапамогу прафесійнай дзейнасці работнікаў

сферы культуры і мастацтва, мастацкай адукацыі, знаёмства з рознымі відамі мастацтва. У 2019 годзе ў рамках праекта «Адлюстраванне» былі арганізаваны і прадстаўлены шырокай аўдыторыі 16 мастацкіх выстаў як прафесійных творцаў, так і майстроў-аматараў: Кацярыны Мясніковай, Аляксандра Малея, Галіны Васільевай, Васілія Васільева, Аляксея Пшонкі, Людмілы Тараканавай, Руслана Берліна, Ігара Гарбунова, Анастасіі Марозавай, Іны Брыль і інш.

У мінулым годзе сектар «Публічны цэнтр прававой інфармацыі» не толькі забяспечваў свабодны доступ усіх катэгорый грамадзян да прававой інфармацыі, гарантаваў паўнату і аператыўнасць прадастаўлення актуальнай прававой інфармацыі, але і вёў актыўную сацыякультурную дзейнасць. Так, 26 сакавіка ў бібліятэцы адбыўся круглы стол «25-годдзе Асноўнага Закона Рэспублікі Беларусь: сучаснасць і перспектывы», які быў прысвечаны святкаванню 25-годдзя з дня прыняцця Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь і станаўлення інстытута прэзідэнцтва.

З 2018 года супрацоўнікамі сектара «Публічны цэнтр прававой інфармацыі» рэалізуецца мэтавая комплексная праграма прававой асветы дзяцей і моладзі ў Віцебскай абласной бібліятэцы імя У.І. Леніна, разлічаная на 2018–2020 гады. У адпаведнасці з праграмай, сектарам быў падрыхтаваны і праведзены шэраг інфармацыйна-асветніцкіх і сацыякультурных мерапрыемстваў, у тым ліку прававы лекторыі «На варце фінансавай бяспекі» і вечар пытанняў і адказаў «Карупцыя: злачынства і пакаранне».

У рамках праграмы ажыццяўляецца праект «Дзіцячы прававы клуб “Правознайка”» – аб’яднанне малодшых школьнікаў горада. На працягу 2019 года адбылося 7 яго пасяджэнняў.

Відавочна, што на сённяшні дзень праектная дзейнасць стала асноўным фарматам работы аддзела дзіцячай літаратуры. Так, у 2019 годзе, абвешчаным годам малой радзімы, быў распрацаваны новы краязнаўчы праект «Я в этом городе живу, я этот город знаю». Прыцягненню дзяцей да чытання кніг на роднай мове прызваны адукацыйны праект «Паклон беларускаму Слову!», у рамках якога быў праведзены шэраг мерапрыемстваў па папулярызацыі беларускай мовы і літаратуры. Трэці год запар у аддзеле дзіцячай літаратуры ажыццяўлялася работа па рэалізацыі праекта «Гісторыя кнігі сваімі рукамі», а ў рамках праекта «Фільмы, которые лучше прочитать» для яго ўдзельнікаў было праведзена 6 бібліятэчных кіназалаў.

Справаздачны год быў адзначаны яшчэ адным новым асветніцкім праектам, ініцыяраваным і рэалізаваным аддзелам эканамічнай, тэхнічнай і сельскагаспадарчай літаратуры, – Школай фінансавай пісьменнасці для дзяцей.

У мінулым годзе працягнулася рэалізацыя бібліятэчнага праекта «Літаратурныя ўрокі для школьнікаў: новы фармат», які паспяхова стартаваў у 2017 годзе. Для вучняў пачатковых класаў і выхаванцаў дзіцячых садкоў было праведзена звыш 40 літаратурных урокаў.

Буйнейшы комплекс сацыякультурных мерапрыемстваў для юных чытачоў традыцыйна прадстаўляе аддзел дзіцячай літаратуры падчас вясновых канікул у рамках Тыдня дзіцячай і юнацкай кнігі. У 2019 годзе ён адбыўся пад назвай «Вандраванне All-inclusive» і быў прысвечаны дзіцячым замежным пісьменнікам-юбілярам бягучага года.

Па-ранейшаму выставачна-экспазіцыйная дзейнасць застаецца самай распаўсюджанай і запатрабаванай формай работы з дзіцячым чытачом. За справаздачны перыяд супрацоўнікамі аддзела дзіцячай літаратуры была падрыхтавана 61 бібліятэчная выстава і 7 выстаў дзіцячай творчасці. У мэтах папулярызацыі чытання і бібліятэкі сярод дзяцей і падлеткаў у віртуальным асяроддзі працягвалася нападзенне інтэрнэт-старонкі аддзела дзіцячай літаратуры <http://deti.vlib.by/>.

У рамках бібліятэчнага праекта «Разам!», ініцыятарам якога выступіў аддзел перыядычных выданняў, быў праведзены шэраг сацыякультурных мерапрыемстваў, накіраваных на арганізацыю вольнага часу людзей з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі. Сярод іх – гумарыстычны вечар «Смех ад жывата», літаратурна-тэатральная кампазіцыя «Яшчэ не вечар», прысвечаная 220-годдзю з дня нараджэння А.С. Пушкіна, святочнае адкрыццё выставы дэкаратыўна-прыкладной творчасці інвалідаў па зроку «Прыгажосць

свету сэрцам адчуваючы», прымеркаваная да Міжнароднага дня белай тросці, літаратурна-музычны вечар «Радасць творчасці».

Справаздачны год для бібліятэкі быў адзначаны актывізацыяй пошукава-даследчай і метадычнай работы, правядзеннем буйных навуковых мерапрыемстваў міжнароднага ўзроўню, у тым ліку дзвюх навукова-практычных канферэнцый: «Гісторыя бібліятэкі ў гісторыі малой радзімы», прымеркаванай да 90-гадовага юбілея бібліятэкі і V Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі «Віцебскі край», прысвечанай Году малой радзімы. На ўдзел у апошняй з іх было пададзена больш за 80 заявак, каля 50 удзельнікаў з Беларусі, Расіі і Латвіі прынялі вочны ўдзел у канферэнцыі. Пленарнае пасяджэнне было прысвечана першай у Расіі гравіраванай ілюстраванай Бібліі, створанай ураджэнцам Дуброўна Васіліем Коранем. Па выніках канферэнцыі ў 2020 годзе будзе выдадзены зборнік матэрыялаў.

Сярод мерапрыемстваў рэспубліканскага ўзроўню трэба адзначыць круглы стол «На шляхах нацыянальна-дзяржаўнага самавызначэння», прымеркаваны да 100-годдзя стварэння Сацыялістычнай Савецкай Рэспублікі Беларусі і праблемна-арыентаваны круглы стол «Бібліятэкі ў інфармацыйным грамадстве: актуальныя пытанні дзейнасці», які быў ініцыяраваны Нацыянальнай бібліятэкай Беларусі.

Выніковы абласны семінар дырэктараў раённых і гарадскіх сетак публічных бібліятэк Віцебскай вобласці «Публічная бібліятэка ў сучасным грамадстве» адбыўся 5 лютага. Падчас мерапрыемства былі праведзены прэзентацыя мультымедычнага рэсурсу Віцебскай цэнтральнай раённай бібліятэкі «Турыстычныя маршруты Прыдзвіння» і круглы стол «Бібліятэка і час: будучыня, якую мы ствараем», прысвечаны юбілейным датам бібліятэк вобласці.

24 красавіка ў бібліятэцы прайшоў абласны фестываль бібліятэчных тэатраў кнігі і лялечных тэатраў «Чароўная рампа». Творчыя таленты на сцэне прадэманстравалі восем тэатральных калектываў з Віцебска, Наваполацка, Лепеля, Сянно, Талачына, Бешанковіцкага і Полацкага раёнаў. Удзельнікі паказвалі спектаклі як па матывах народных казак, так і па аўтарскіх творах. У складзе калектываў былі не толькі супрацоўнікі бібліятэк, але і іх юныя чытачы.

Мінулы год замацаваў тэндэнцыю актывізацыі міжнароднага бібліятэчна-інфармацыйнага супрацоўніцтва, у першую чаргу, з бібліятэкамі Расійскай Федэрацыі. Так, прадстаўнікі бібліятэкі сталі ўдзельнікамі Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі «Культура памежжа», якая прайшла 13–14 чэрвеня ў рамках XXXIX Міжнародных Ганзейскіх дзён Новага часу ў Пскове. У рамках мерапрыемства адбылося адкрыццё выставы работ удзельнікаў і ўзнагароджанне фіналістаў Міжнароднага творчага конкурсу «Ад Ганзы да Ганзы: погляд юных», каардынатарам якога з беларускага боку выступіў аддзел літаратуры па мастацтве Віцебскай абласной бібліятэкі.

Таксама бібліятэка прыняла ўдзел у XII Міжнароднай Школе якасці, арганізаванай пскоўскімі калегамі. У адпаведнасці з праграмай Школы, 5–6 снежня на базе Віцебскай абласной бібліятэкі адбылося пасяджэнне круглага стала «Бібліятэка – тэрыторыя чытання».

2019 год быў адзначаны для бібліятэкі ўдзелам у міжнародным праекце «Солнечный мир» і падвядзеннем вынікаў міжнароднага конкурсу-фестывалю літаратурнай творчасці «Читаем вместе! Тургенев200», што былі рэалізаваны ў рамках Пагаднення аб супрацоўніцтве паміж Віцебскай і Пскоўскай абласнымі бібліятэкамі.

Трэці год запар Віцебская абласная бібліятэка прымала ўдзел у Еўразійскім бібліятэчным Інтэрнэт-форуме, які быў ініцыяраваны Міністэрствам культуры Краснадарскага краю і дзяржаўнай бюджэтнай установай культуры «Краснадарская краёвая бібліятэка імя І.Ф. Варавы». Ва ўнікальным праекце прынялі ўдзел маладыя чытачы і бібліятэчныя спецыялісты з Беларусі, Расіі і Казахстана.

Шэраг сумесных прафесійных і сацыякультурных мерапрыемстваў, якія аб'яднаў праект «Астрахань – Віцебск: гісторыка-культурны дыялог», звязалі Віцебскую абласную бібліятэку імя У.І. Леніна з Астраханскай абласной навуковай бібліятэкай імя Н.К. Крупскай. Усе мерапрыемствы мінулага года прайшлі ў фармаце on-line сустрэч і былі прысвечаны

разнастайным юбілейным датам і святам, у тым ліку 75-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысціх захопнікаў, Дню праваслаўнай кнігі, 20-годдзю цэнтра публічнай інфармацыі Астраханскай абласной бібліятэкі.

На працягу многіх гадоў бібліятэка плённа супрацоўнічае з Інстытутам імя Гётэ ў Мінску, і мінулы год не стаў выключэннем: 25 кастрычніка па ініцыятыве Інстытута ў рамках святкавання 90-гадовага юбілею бібліятэкі адбылося адкрыццё выставы графічных навэл з серыі «Берлінскія міфы» Райнхарда Кляйста. Шэраг сумесных мерапрыемстваў справаздачнага года быў прысвечаны 100-годдзю Вышэйшай школы будаўніцтва і мастацкага канструявання і прыкметнай з'яве ў дызайне і архітэктуры XX стагоддзя – стылю Баўхаус.

Паляпшэнне матэрыяльна-тэхнічнай базы бібліятэкі – адна з неабходных умоў стварэння камфортнага бібліятэчнага асяроддзя. У справаздачным годзе на бягучы рамонт будынка бібліятэкі было зрасходавана 21439,53 руб., у т. л. з бюджэту – 20895,22 руб. Капітальны рамонт на працягу года не ажыццяўляўся.

На пачатак 2020 года парк ПК бібліятэкі складаў 130 адзінак, 20 з якіх – з тэрмінам эксплуатацыі да 5 год. Функцыяніравала 26 прынтараў, 15 шматфункцыянальных прылад, 3 сканеры, 50 блокаў бесперапыннага сілкавання. У лакальную сетку аб'яднаны 127 камп'ютараў.

Выкананне плана платных паслуг у бягучых цэнах склала 104 % (19339,20 руб.).

Такім чынам, па атрыманых выніках работы за год калектывам бібліятэкі абмеркаваны яе стан, агучаны актуальныя праблемы, зроблены пэўныя высновы і вызначаны прыярытэтныя накірункі яе далейшага развіцця.